

הגאון רבי דב לנדו שליט"א

מראשי ישיבת סלבודקא בני-ברק

אורח 1234567

אורח 1234567

בסוגיא דשבת דף פ"ז א' ב'

אורח 1234567

מלאכה גרועה היא וכתבו תוס' לקמן צ"ו ב' דבעי קרא מיוחד לזה וכדילפי' שם בגמ' מקרא דויכלא העם מהביא, וכן קרא דאל יצא דדרשי' בערובין אל יוציא [ויל"ע מהרש"א לעיל ב' א' בשם תוס' שבועות, וצ"ע שם]. וכיון שכן ס"ל להאי מ"ד כיון דעדיין לא גלי קרא מסתברא דרק מלאכות חשובות נאסרו ולא גם הוצאה דבעי' גילוי מיוחד דחשיבא מלאכה. ואע"ג דגם מלאכות אחרות ילפינן להו ממלאכת המשכן ועדיין לא נצטוו, מ"מ יתכן בזה דמלאכת המשכן אינה אלא סימן לדין למילף מינה ענין המלאכות אבל שפיר שייך למידע להו קודם לכן גם בלא זה. ועי'.

והנה לענין גוי ששבת דחייב מיתה [דילפי' מקרא דיום ולילה לא ישובותו] ומסתמא גם לפני מ"ת הוה מהני לזה (דלא ליהוי גוי ששבת) כל ל"ט מלאכות. ואולי ידעום וקיבלום מנח. ועי'. ולהנ"ל יתכן דלענין מלאכת הוצאה כל זמן שלא נאמרה ל"ה סגי לגוי דיעביד מלאכה זו כי היכי דלא ליהוי גוי ששבת. ועי'. [ולפ"ז מה שמישבים הקו' הנודעת אהא דאמרי' דאע"ה קיים כה"ת, יומא כ"ח ב'. כיצד הוה שרי ל' לשבות בשבת

גרסינן בשבת פ"ז א', ששי, ששי בחודש, ששי בשבת. ואמרינן עלה בגמ' דברייטא זו אזלא כר' יוסי דס"ל דר"ח סיון ה' אז ביום א' [ולא כרבנן דס"ל דה' ביום ב'] ועל כן ששי בחודש ה' ששי בשבת. וששי קמא דתני' בברייטא איפליגן ביה אמוראי התם. רבא אמר ששי לחנייתן ורב אחא בר יעקב אמר ששי למסען. וקמפלגי בשבת דאיפקוד במרה אי איפקוד אתחומין נמי או לא איפקוד, יעו"ש. וכתבו שם בתוס' דל"ד תחומין וכר"ע דס"ל תחומין דאורייתא אלא המכוון להוצאה שהיו מוליכין עמהן כל אשר להן [וביאר הרמב"ן לשי' זו דרה"י ורה"ר תחומין מיקרון]. וע"ש ברמב"ן עוד שיטות בזה. ולשי' שם דאיפקוד אהוצאה הא דהיו מוליכין כלים ואהלים כתב דהוא משום דלא איפקוד על לאו דמחמר. יעו"ש. והנה לשי' דלא איפקוד על הוצאה לכאורה טעמא בעי מ"ט דהאי מ"ד דנפקא הוצאה מכלל כל המלאכות ולא איפקוד עלה במרה. [ואין נראה דנחלקו אמוראי בקבלתם בזה, ועפ"ז פי' הברייטא, דלכאורה נראה דמסברא נחלקו]. ולכאורה ה"ט משום דהוצאה

הא אסור לב"נ לשבות, ואמרינ דע"י שיצא לרה"ר בציצית שבבגדו אהני לי' שיתקיימו שניהם. דלגבי הא דקיים כה"ת ל"ח דעביד מלאכה בשבת וכמו בישראל בעלמא ולענין גוי ששבת אהני לי' האי ציצית ליחשב מלאכה דאין לגוי מצות ציצית והו"ל משא לגבי'. ולהאמור את"ל כהנ"ל מעיקרא לא יתכן, דלפני שנאמר איסור הוצאה לישראל ל"ה מלאכת הוצאה מלאכה לגבי גוי דמלאכה גרועה היא. וא"כ ל"ה מהני לי' לאאע"ה. מיהו בר מן דין כל ישוב זה צ"ע, דממנ"פ היכי דיינינן לציצית זו, אם טפלה היא לבגד א"כ ל"מ גם לגוי, ואם אינה טפלה א"כ הוה מלאכה גם לגבי ישראל. ואכ"מ]. והנה י"ל גם איפכא לאידך גיסא, והיינו לענין מלאכת הבערה למ"ד ללאו יצאה. והיינו למש"כ במנ"ח סוף מצוה כ"ד בהא דגוי ששבת דל"מ לי' לגוי שילך חוץ לתחום אפי' בדאורייתא ועפמש"כ הרשב"א יבמות ו' ב' בשם מורו דליכא במחמר עשה דשביתה. וא"כ לפי"ז הכ"נ לענין הבערה למ"ד ללאו יצאת דנמי ליכא עשה דשביתה לשי' הרשב"א [ונודע הנידון שדנים בזה בביאור פיר"ח פסחים ה' ב' בהיא דאמרי' שם, וש"מ הבערה לחלק יצאת, יעו"ש פיר"ח בזה, ואי ליכא עשה דשביתה למ"ד ללאו יצאת דבריו מבוארים, יעו"ש] לא יהני לענין גוי ששבת דיעשה מלאכת הבערה. אך כל זה

אחר שיצאת הבערה ללאו, אך קודם לכן כיון דמסברא גרידא חשיבא מלאכה ככל המלאכות הוה מהני אז מלאכת הבערה לגוי כי היכי דלא ליהוי גוי ששבת. ונשתנה הענין בזה, לענין גוי נמי, אחר שיצאת ללאו. ועי'.

והנה לענין ב' השי' בזה בהיא דאתחומין לא איפקוד דהיינו אי קאי על הוצאה או על תחומין (והיינו על תחומין בלבד וכנ"ל) איכא לכ' נפקותא לדינא לדין נמי.

והוא ע"פ מה שהובא בספר לקט יושר (שהוא מנהגים דברים ותשובות בשם התה"ד ומכתיבתו) ח"א דף ק"ד בשם התה"ד ממה שחד בעניני הלכה (כפי מנהגו לפני מקבילי פניו ביו"ט), והוא, היכ"ת מלאכה שאם יעשנה ביו"ט חייב עלי' מלקות ובשבת שרי לי' לעשותה לכתחילה. ופשר דבר, מבואר שם, דהוא בגוונא דפקו"נ, וצריך החולה שיב"ס לפרי, ויש פרי מחובר ברשותו ופרי אחר בר"ה תלוש. דבשבת כיון דממנ"פ יש כאן מלאכה, או מלאכת קוצר או מלאכת הוצאה נוטל מהם איזה שירצה. אך ביו"ט אם יתלוש הפרי המחובר ילקה כיון שיכול להביא בהיתר מר"ה דאישתרי לצורך או"נ. ע"כ. והנה הדין דלוקה ביו"ט הוא פשוט דאף לסוברים דפקו"נ הותר בשבת ולא דחוי,

ע' רא"ש פ"ח דיומא בשם מהר"ם, מ"מ
ל"ה בזה כענין טומאה הותרה בציבור
(ויל"ע בפרטי הענין בזה בסוגי' דפ"ק
דיומא). ולא מיבעי דאסור לו למעבד
האיסור כשיש לפניו ההיתר אלא גם
חיובי מחייב עלי' (והעירוני מדברי
הביאה"ל סי' רע"ח ד"ה מותר. וצ"ע
שם). מיהו אכתי ל"ה הדין בזה לכו"ע,
דלש' תוס' שבת צ"ה א' שרי' קצירה
לצורך או"נ ביו"ט מה"ת. יעו"ש. וע"כ
תה"ד לא אזיל בהאי שי'. אך הדין האמור
בזה לענין שבת דשרי לי' למעבד מאי
דבעי, אם קצירה אם הוצאה מרשות
לרשות, לכ' יל"ע בו. דהנה בגמ' יבמות
ה' ב' אמרינן דא"א ללמוד דעשה דוחה
ל"ת שיש בו כרת מהא דאשכחן דמילה
ופסח ותמיד דוחין שבת דמה להנך שכן
ישנן לפני הדיבור [ולענין תמיד אזלא
למ"ד דעולה שהקריבו ישראל במדבר
עולת תמיד הוא]. ונמצא לפי"ז דעשה
שישנו לפני הדיבור חמור מעשה שהוא
לאחר הדיבור [ולדעת השאג"א סי' צ"ו
בעינן תרווייהו, שיאמר לפני הדיבור וגם
שיחזור וישנה לאחר הדיבור. יעו"ש
טעמו. וכתב שם דמילה איכא קרא דביום
השמיני (וא"ע למש"כ בס' חי' רח"ה הל'
מילה. ויל"ע בע' הגליונות שם). תמיד
קרא דפ' פינחס, ופסח כמה פעמים
(במדבר ודברים)]. והנה אין לומר דענין
זה שכן ישנו הדיבור הוא דינא בעלמא

בכללי דחיית עשה לל"ת, דפשיטא דהוא משום דחשיב חומרא לעומת מה שנאמר לאחר הדיבור [ועי' לשון השאג"א שם לענין מצוה כזו (דהיינו, לטעמי', שנאמרה לפני הדיבור ונשנית לאחר הדיבור) דהיא אלימא טפי].

הוציא רחוקות

וְלִפְיֵי הַדִּין נֹתֵן דְּמֵי שֵׁשׁ לִפְנֵי ב' מִצְוֹת וְאֵינוּ יָכוֹל לִקְיִים רַק אַחַת מֵהֶן, חֲדָא נֹאמְרָה לִפְנֵי הַדִּיבּוּר (וְלִדְעַת הַשֵּׁאג"א גַּם נִשְׁנִית לֵאחֲרֵי הַדִּיבּוּר) וְחֲדָא נֹאמְרָה לֵאחֲרֵי הַדִּיבּוּר (אוּ, לְדַעַת הַשֵּׁאג"א, רַק לִפְנֵי הַדִּיבּוּר, דֶּאֱפֵי מִצְוָה שֶׁנֹּאמְרָה רַק אַחֲרֵי הַדִּיבּוּר עֲדִיפָא מִינָּה לְדַעַתוֹ) עָלִיו לִקְיִים הַמִּצְוָה הַחֲמוּרָה טְפִי, דִּהֵינּוּ שֶׁנֹּאמְרָה לִפְנֵי הַדִּיבּוּר, וְכֵמוּ דַּכֵּן הוּא בַּעֲלָמָא דְּחֵיִיב לִקְיִים הַמִּצְוָה הַחֲמוּרָה טְפִי.

וְלִבִּי כֵן הוּא לַעֲנִין אִיסוּרִים נְמִי. דְּהֵיִינוּ
לַעֲנִין הַקֵּל הַקֵּל תַּחֲלִילָה בַּפְּקוּ"נ.
דָּאם יֵשׁ פְּקוּ"נ וּבְעֵי לַעֲבֹר עַל אֶחָד מִב' אִיסוּרִים
חַד אִיסוּר שְׁנֵאמַר לִפְנֵי הַדִּיבּוּר (וּלְדַעַת הַשֶּׁאֵג"א שֶׁגַּם נִשְׁנָה לְאַחֵר
הַדִּיבּוּר), וְחַד אִיסוּר שְׁנֵאמַר לְאַחֵר הַדִּיבּוּר,
בְּעֵי לְמַעַבְדַּת הַקֵּל טַפִּי דְּהֵיִינוּ זֶה שְׁנֵאמַר
אַחֵר הַדִּיבּוּר. וְהֵנָּה עֲנִין הַדִּיבּוּר הַכּוּוֹנָה
לְמַעַמְד הָרַסְיָנִי, אֲבָל מֵהַ דַּאִיפְקוּד קוֹדֵם
בְּמֵרָה חֲשִׁיב לִפְנֵי הַדִּיבּוּר. וְכ"ה בְּמֵהֶרֶשׁ"א יִבְמֹות שֶׁם
לַעֲנִין כְּבוֹד או"א דַּחֲשִׁיב לִפְנֵי הַדִּיבּוּר וְהֵיִינוּ מִשּׁוּם

דאיפקוד במרה. (וע"ע מהא דעולת תמיד שהקריבו בהר סיני דנמי חשיב לפני הדיבור. מיהו אין מזה הוכחה לענין מאי דאיפקוד במרה אף שהי' קודם לכן. ודו"ק).

וא"כ בנידון הנ"ל במי שיש לפניו אחת מב' מלאכות בשבת קצירה והוצאה מרשות לרשות אי מצי למעבד מאי דבעי, תלי' אי איפקוד על הוצאה בשבת במרה או לא איפקוד. דאי איפקוד על הוצאה במרה אין נפ"מ בינה לבין מלאכת קצירה, ומצי למעבד לפקו"נ מאי דבעי וכמו דמייתי בלקט יושר הנ"ל בשם התה"ד. אך אי נימא דלא איפקוד על הוצאה מרשות לרשות במרה ורק אח"כ נאמרה בסיני (וקרא דאל יצא דדרשי' אל יוציא כתבו בתוס' דנאמר אח"כ ונכתב שם משום דשייכי למילי דתמן), והרי קצירה הוי' מהמלאכות שנאמרו במרה, א"כ עליו למעבד הקל טפי דהיינו מלאכת הוצאה דלא נאמרה במרה, ולא קצירה שנאמרה קודם והיא חמירא טפי. [והא לא מסתבר דכיון דכל המלאכות איכללו בחד לאו דהיינו בלא תעשה כל מלאכה הו"ל גם מלאכת הוצאה בכלל החומרא דאינך מלאכות שנאמרו גם קודם, דמהיכ"ת נימא כן. ועי' תוס' רי"ד שבת קל"ח בענין לחלק יצאת דהמכוון בזה כאילו נאמר לאו מיוחד על כל מלאכה ומלאכה. יעו"ש. אך לנד"ד אי"צ לזה, דגם בלא זה

אין להכליל מלאכה אחת בחומרא שיש במלאכה אחרת. ויל"ע בס' מטה אפרים סי' תרכ"ה משכ"ש לענין מצות אכילה בסוכה בליל ט"ו דחשיבא מצוה זו כנאמרה לפני הדיבור ומשום דילפי' לה ממצה בגז"ש דט"ו ט"ו. ויל"ד בדבריו. ומ"מ אינו ענין לנד"ד. ואגב, לדבריו אלו יש לדון במה שנסתפק שם במק"א (סעיף כ"ב) אם יש לפני אדם (שאין לו לא לולב ולא סוכה) ב' אפשרויות, או לילך למקום שיש שם לולב ביום א' דסוכות, או לילך למקום שיש שם סוכה לליל ט"ו. דלהנ"ל את"ל דעשה דליל ט"ו דסוכה הוה כעשה שלפני הדיבור בלבד, וכמצה, א"כ לדעת השאג"א הנ"ל עדיפא מצוה דלולב שהיא לאחר הדיבור ממצוה דאכילה בסוכה בליל ט"ו דחשיבא כנאמרה רק לפני הדיבור (לדעת המט"א גופי') וכנ"ל. ועי'.

והנה בפלוגתא דרבא ור"א בר יעקב כמדו' דבעלמא פסקינן בסתמא כרבא. וא"כ נידון דתה"ד תלי' לפי"ז בפי' ענינא דלא איפקוד אתחומין במרה. דאי הפי' דתחומין היינו תחומין ממש ונימא דרק על תחומין הוא דלא איפקוד אך על הוצאה איפקוד א"כ הוצאה שקולה כקצירה ומצי למעבד בנידון דתה"ד מאי דבעי וכדברי התה"ד. אך אי הפי' בתחומין הוא הוצאה, או דנימא דאף על הוצאה לא איפקוד (עי' ברמב"ן הנ"ל),

נר

הגאון רבי דב לנדו

חיים

כט

1234567

1234567

א"כ קצירה שנאמרה קודם (וגם נשנית ¹²³⁴⁵⁶⁷ובעי למעבד הקל דהיינו הוצאה ולא אח"כ) חמירא מהוצאה שלא נאמרה קודם לקצור מן המחובר. ועי'.

1234567

1234567

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

נר חיים [לזכר הרב חיים אריה דויטש]: ספר זכרון (4) { 7 } עמוד מס: 25 הודפס ע"י אוצר החכמה